

Vårdföretagarnas Assistansbarometer

januari 2024

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning
2. Månadsutveckling, december 2023
3. Assistansbrukare och assistansutförare 2013-2022
4. Ersättning, kostnader och resursanvändning 2013-2022
5. Sysselsättning och löneläge 2013-2022
6. Lagstiftning personlig assistans

1. Sammanfattning

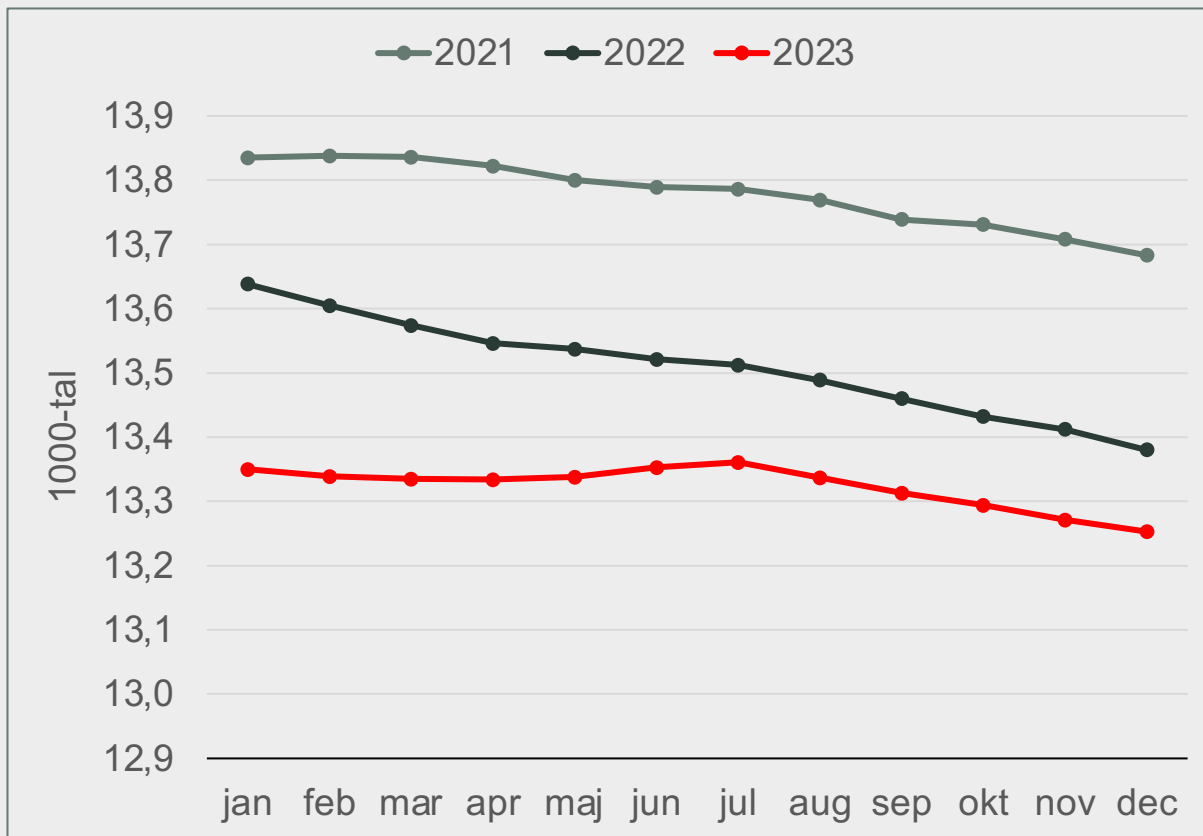
Antal brukare inom den personliga assistansen fortsatte att minska

- För nionde året i följd minskade antalet brukare inom den statliga assistansen.
- När nedgången började 2014 fanns det i december 16 200 brukare, vilket till i december 2023 minskat till knappt 13 300. Det är en minskning med 18 procent, motsvarande nästan 3 000 brukare.
- Det genomsnittliga antalet assistanstimmar per vecka har dock succesivt ökat under den period som redovisas i denna rapport. År 2013 var det genomsnittliga antalet assistanstimmar per vecka 121 timmar, vilket hade ökat till 134 timmar i december 2023.
- Den procentuella ökningen av det genomsnittliga antalet assistanstimmar var drygt 10 procent mellan 2013 och 2023.
- Den totala kostnaden för den utbetalda statliga assistansersättningen var drygt 29 miljarder år 2023.
- Kostnaden ökade med knappt en halv miljard, motsvarande cirka 1,5 procent.
- Kostnadsökningen är i nivå med de procentuella höjningen av assistansersättningen per timme, vilket pekar på i stort sett oförändrat antal assistanstimmar under 2023.

2. Månadsutveckling, december 2023

Antal brukare

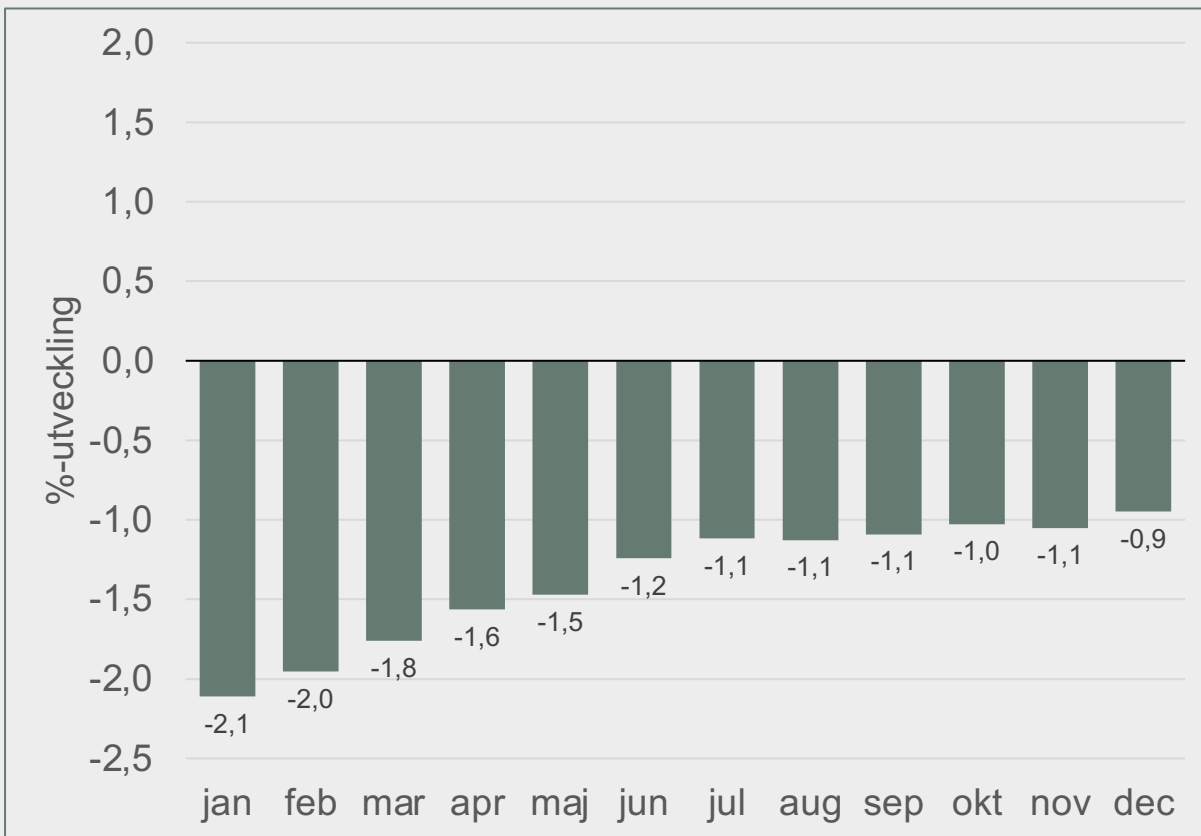
Antal brukare med statlig assistansersättning

Antal brukare med statlig assistansersättning fortsatte att minska under 2023. Det var åttonde året i rad som antalet brukare minskat.

Källa: Försäkringskassan

Procentuell utveckling av brukare med statlig assistansersättning månad för månad under 2023 jämfört med motsvarande månader 2022

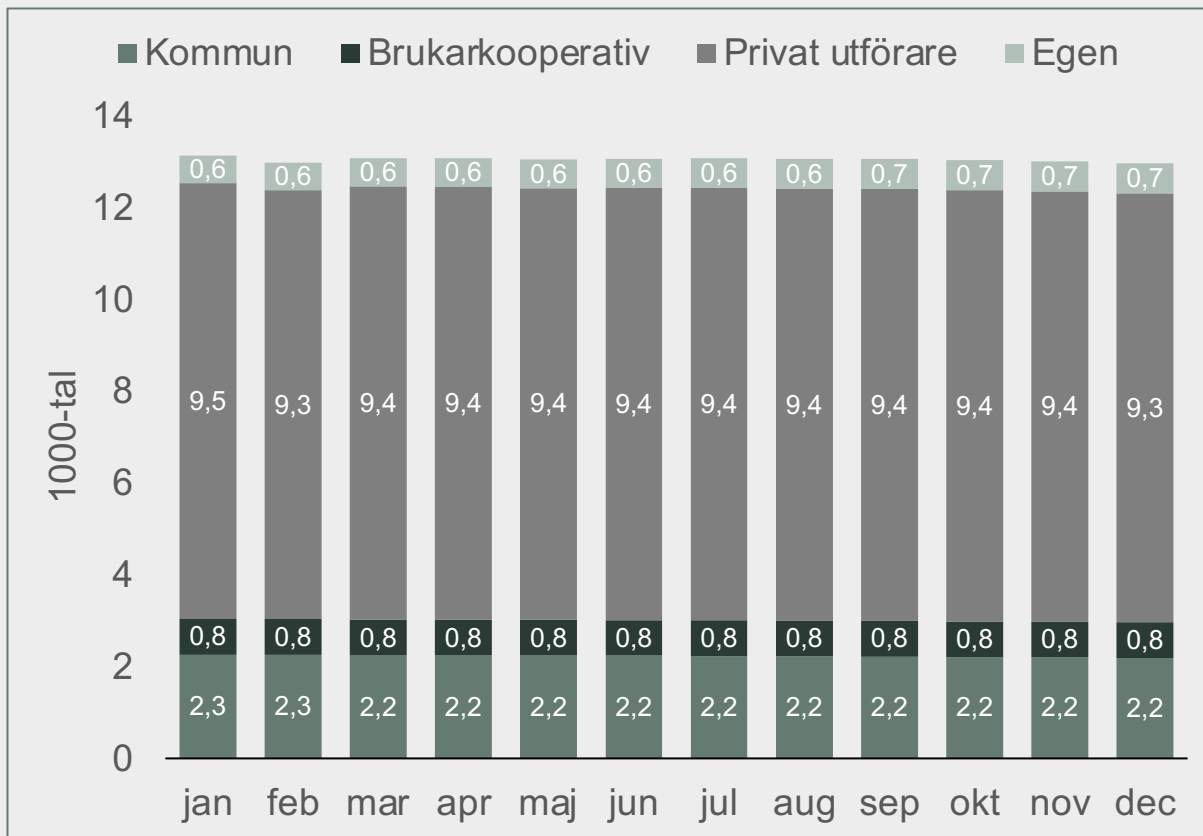

Under december 2023 var antalet brukare med statlig assistansersättning 0,9 procent, motsvarande knappt 130 individer, färre än motsvarande månad 2022.

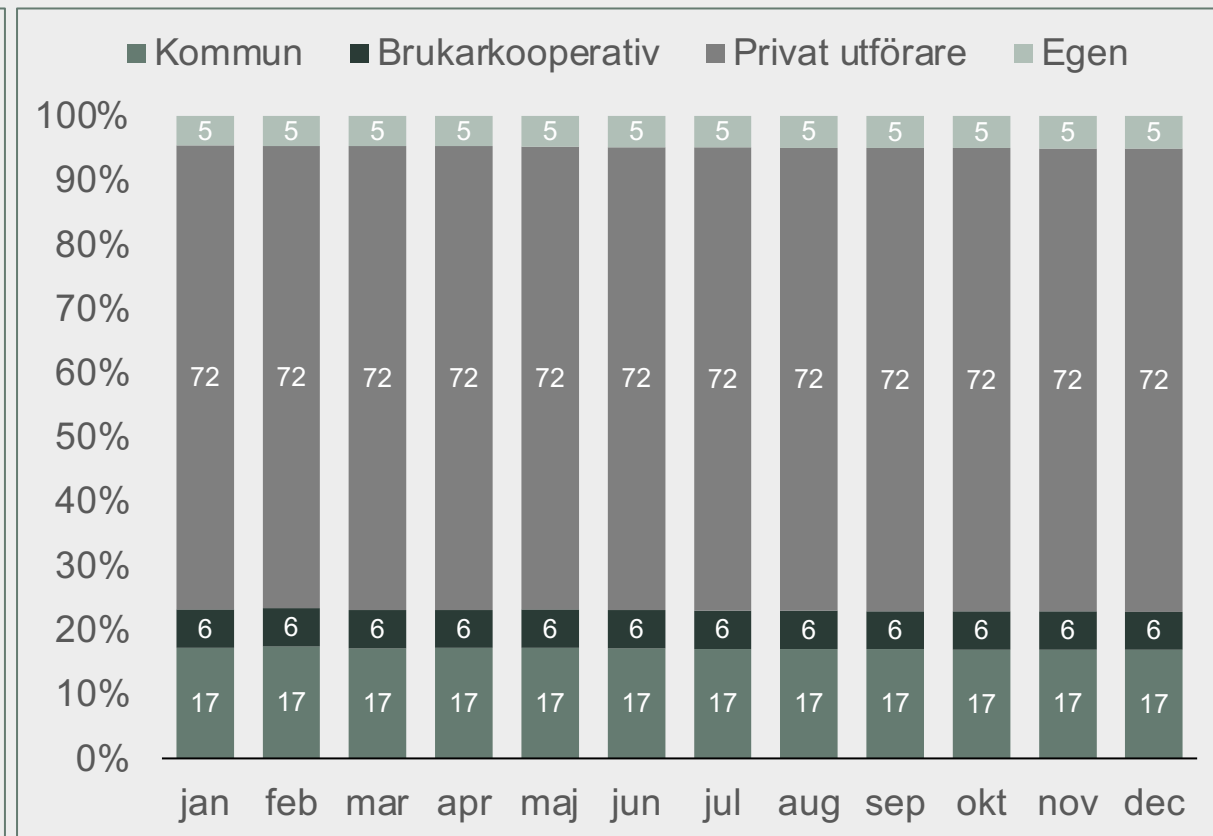
Källa: Försäkringskassan

Antal och andel brukare fördelade per utförarkategori

Antal brukare med statlig assistansersättning fördelad per utförarkategori

Andel brukare med statlig assistansersättning fördelad per utförarkategori

Det har endast skett mindre förändringar i antalet brukare med assistansersättning utifrån utförarkategori under 2023. En liten ökning har skett bland de som har en egen utförare.

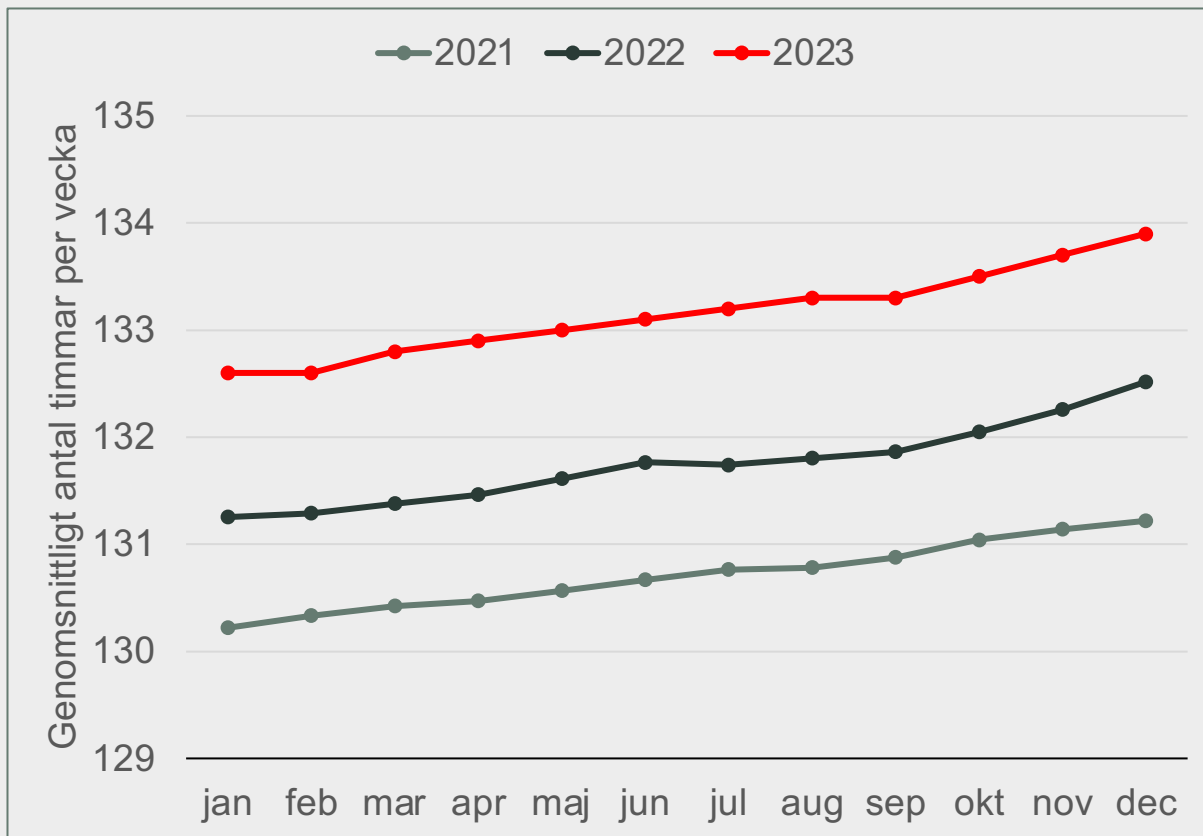
Fördelningen av brukare mellan olika utförarkategorier har inte förändrats annat än mycket marginellt under 2023.

Källa: Försäkringskassan

Källa: Försäkringskassan

Genomsnittligt antal timmar per brukare och totalt antal timmar

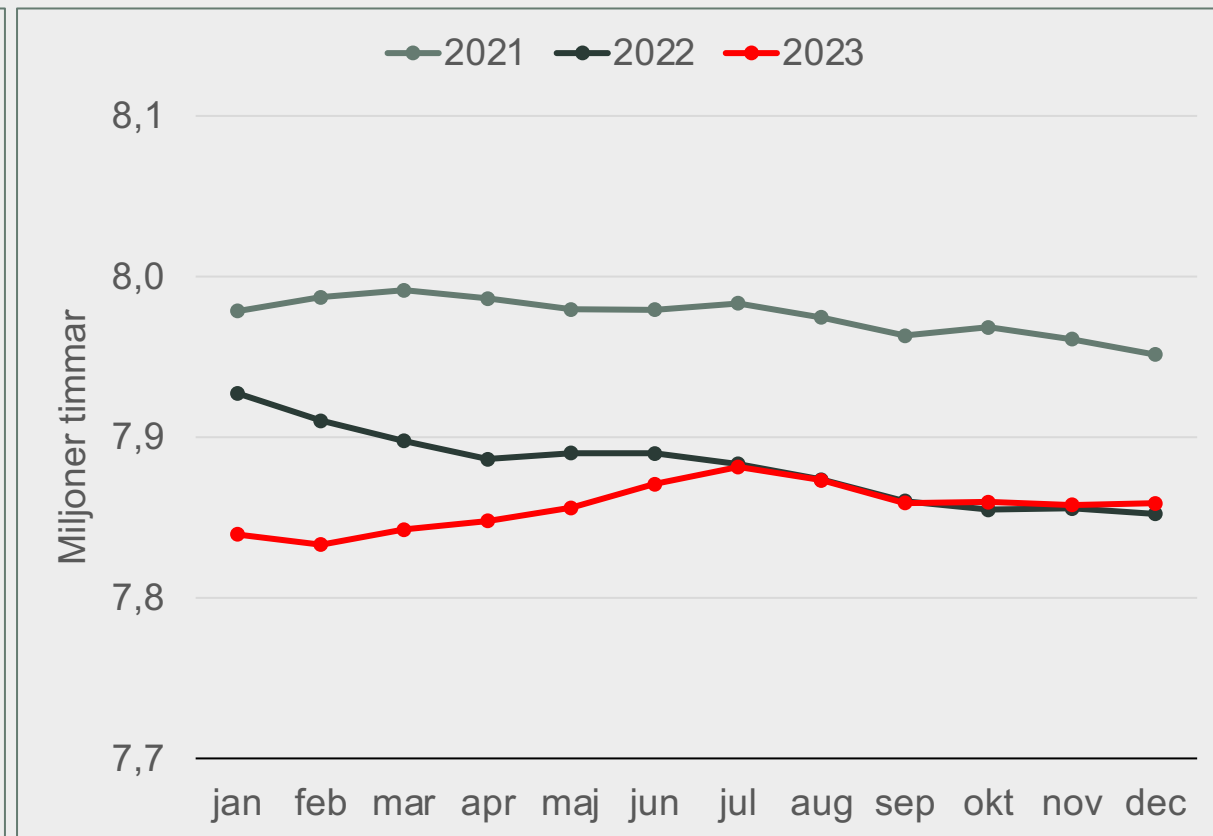
Genomsnittligt antal timmar statliga assistansersättning per brukare

Samtidigt som antalet brukare succesivt minskat de senaste åren fortsatte det genomsnittliga antalet assistanstimmar succesivt att öka.

Källa: Försäkringskassan

Totalt antalet timmar med statlig assistansersättning

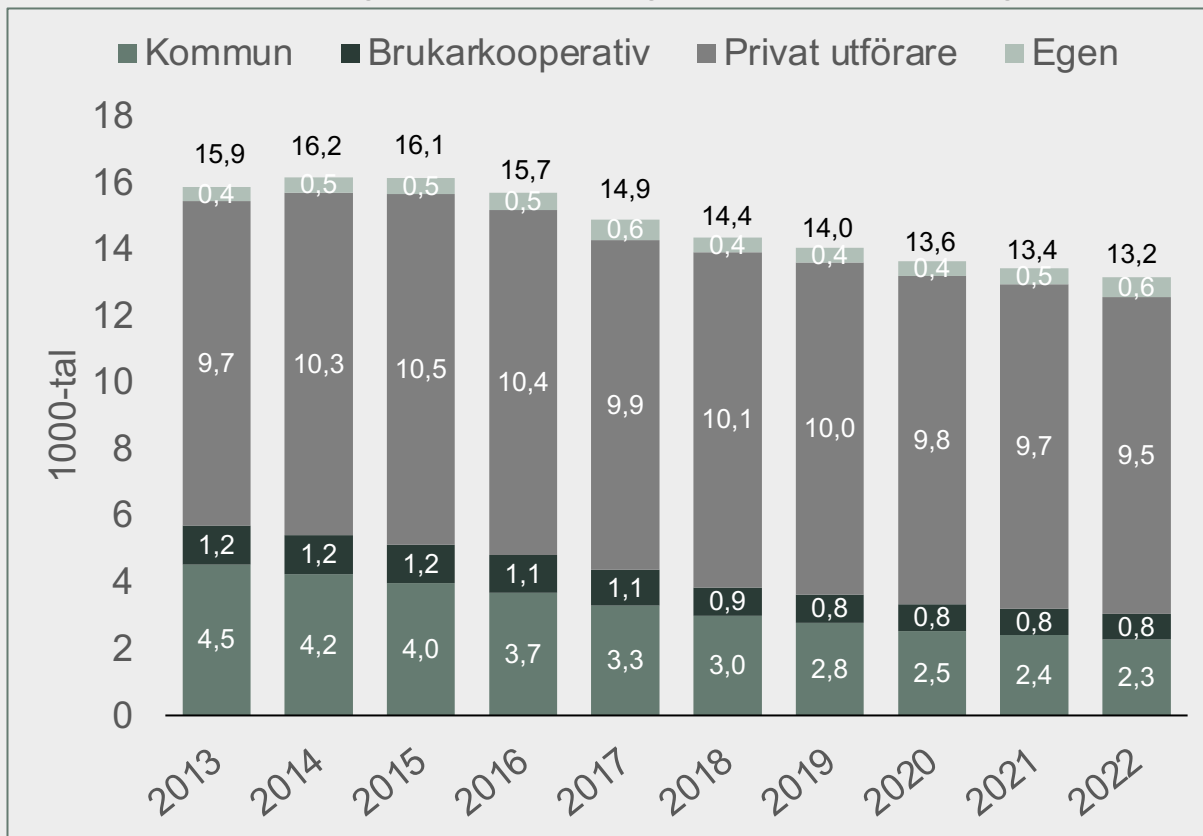
Trots att det genomsnittliga antalet assistanstimmar ökat de senaste åren så har det totala antalet timmar minskat. Trots färre brukare i december 2023 så ökade det totala antalet timmar jämfört med december 2022.

Källa: Försäkringskassan

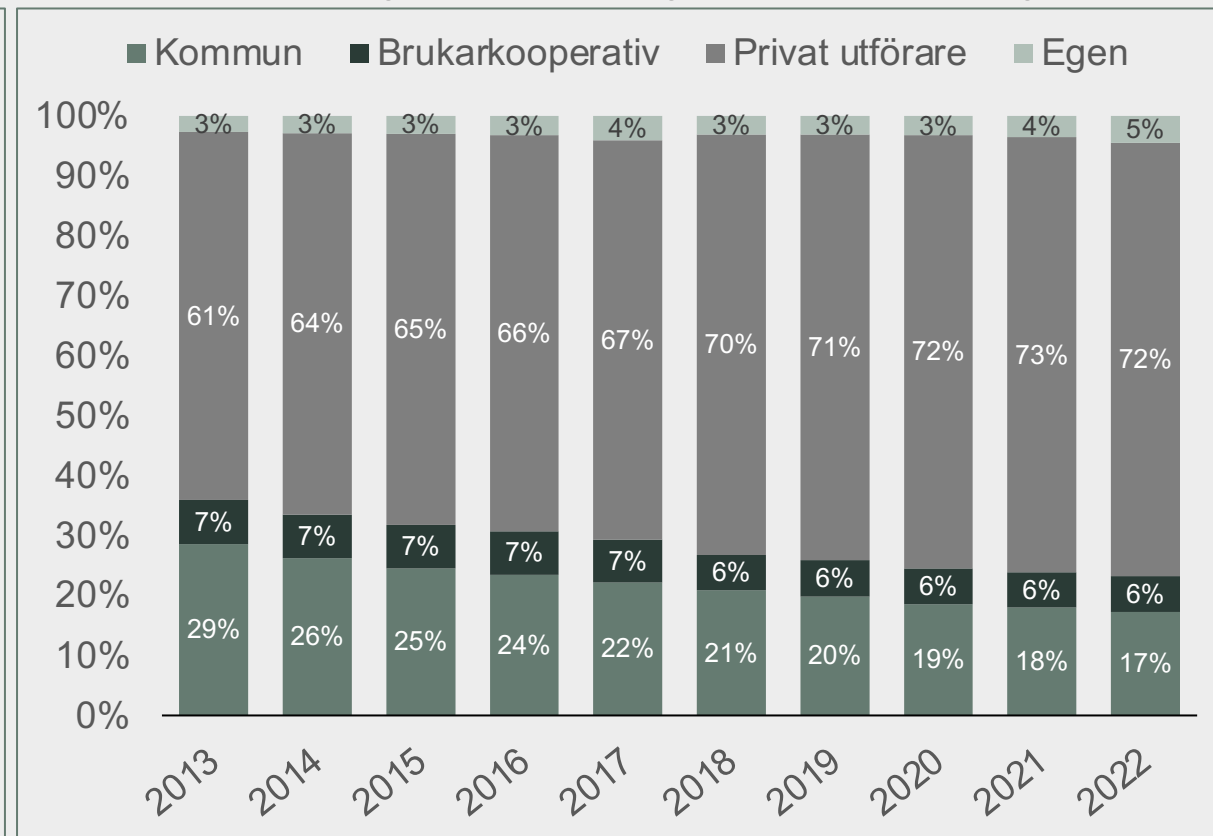
3. Assistansbrukare och assistansutförare 2013-2022

Antal och andel brukare fördelade per utförarkategori

Antal brukare med statlig assistansersättning fördelad per utförarkategori*

Andel brukare med statlig assistansersättning fördelad per utförarkategori

Efter att antalet brukare med statlig assistansersättning ökade kontinuerligt efter reformens införande 1994 skedde ett trendbrott 2014. Därefter har brukarna successivt minskat, från 16 200 år 2014 till 13 200 år 2022.

Källa: Försäkringskassan

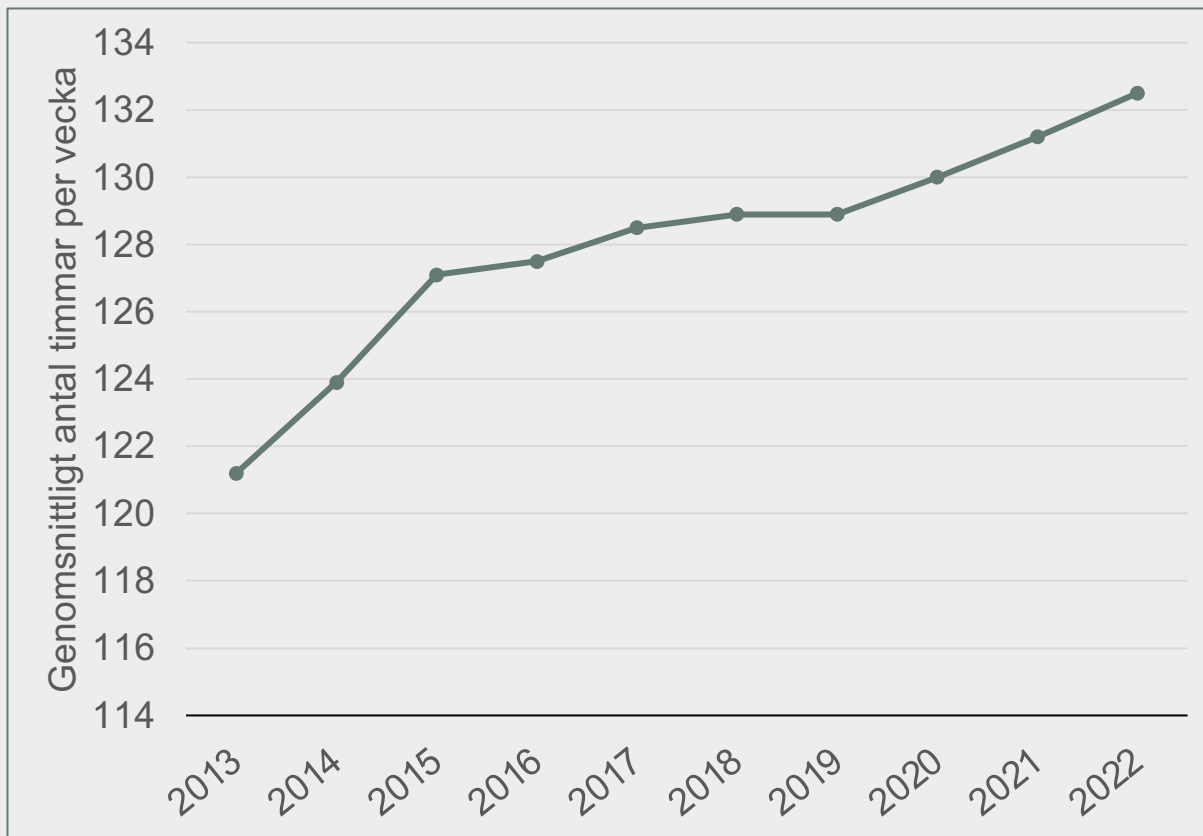
Det har skett en tydlig förändring i fördelningen av brukare på olika utförarkategorier sedan 2013. Andelen hos privata utförare och egna har ökat medan andelen med brukarkooperativ och kommunen som utförare har minskat.

Källa: Försäkringskassan

*Avser december respektive år. Summan baserad på utförarkategorier är någon lägre än totalen.

Genomsnittligt antal timmar per brukare och totalt antal timmar

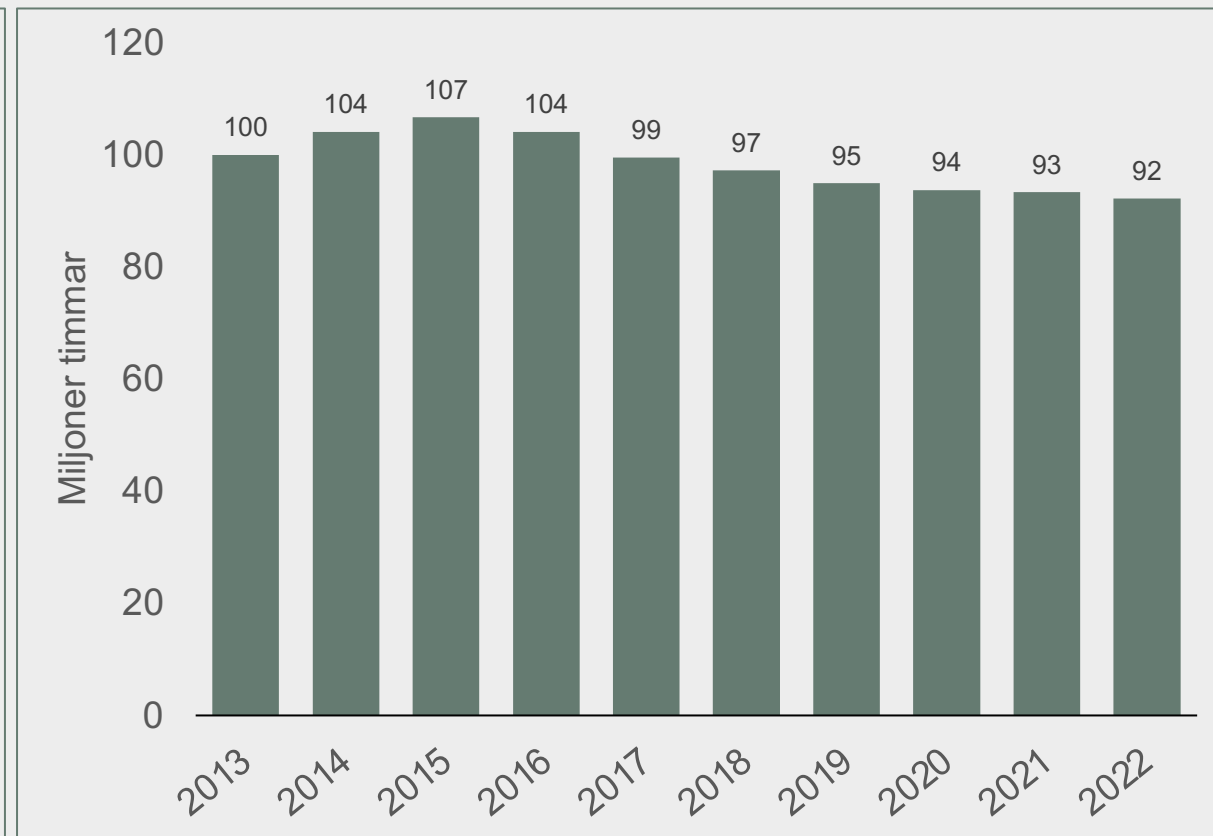
Genomsnittligt antal timmar statlig assistansersättning per brukare

Det genomsnittliga antalet assistanstimmar har ökat bland brukarna har ökat successivt under perioden 2013-2022. Förklaringen är att de allt färre brukare som får statlig assistansersättning i genomsnitt har större behov då "nålsögat" för att få ersättning har minskat.

Källa: Försäkringskassan

Totalt antal timmar* statlig assistansersättning

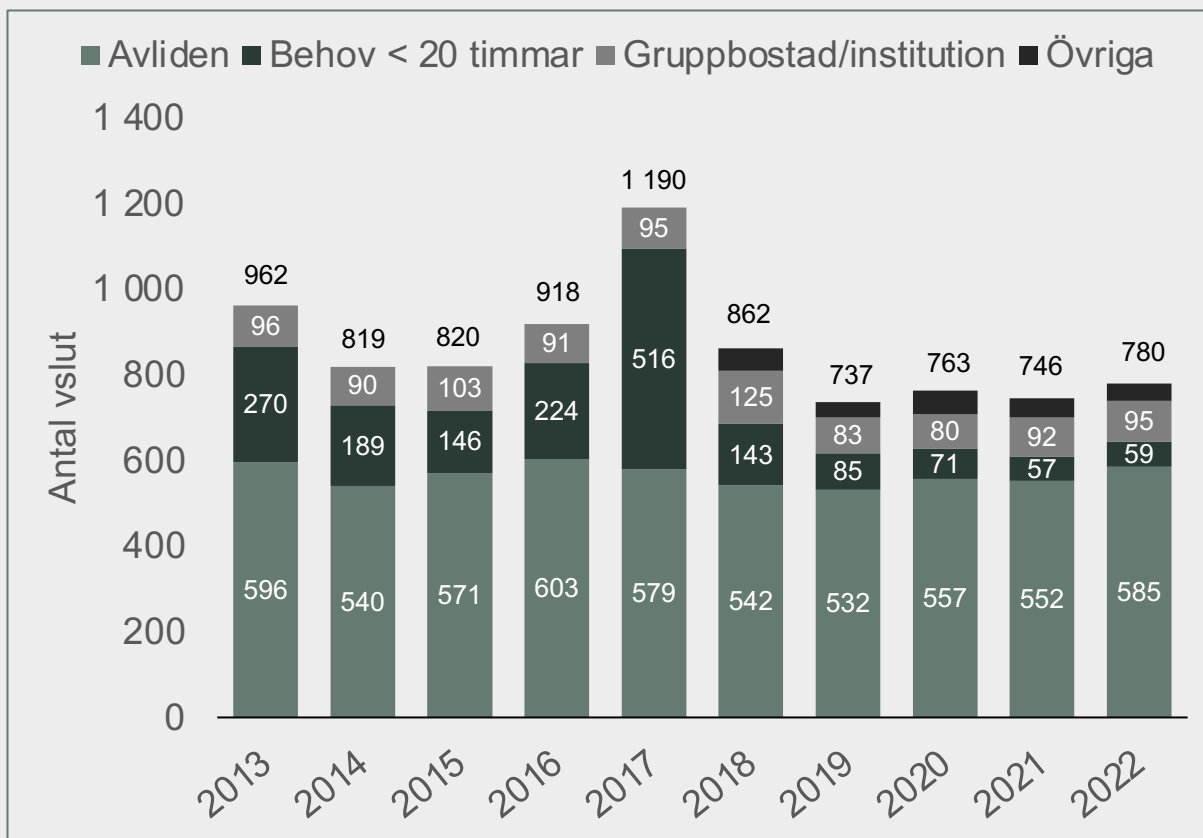

Trots att det genomsnittliga antalet assistanstimmar per brukare ökat under perioden 2013-2022 har det totala antalet assistanstimmar minskat med 9 miljoner timmar, motsvarande 9 procent. Orsaken är den kraftiga minskningen av antalet brukare under samma period.

Källa: Försäkringskassan

Antal och andel avslutade ersättningar fördelat på orsak

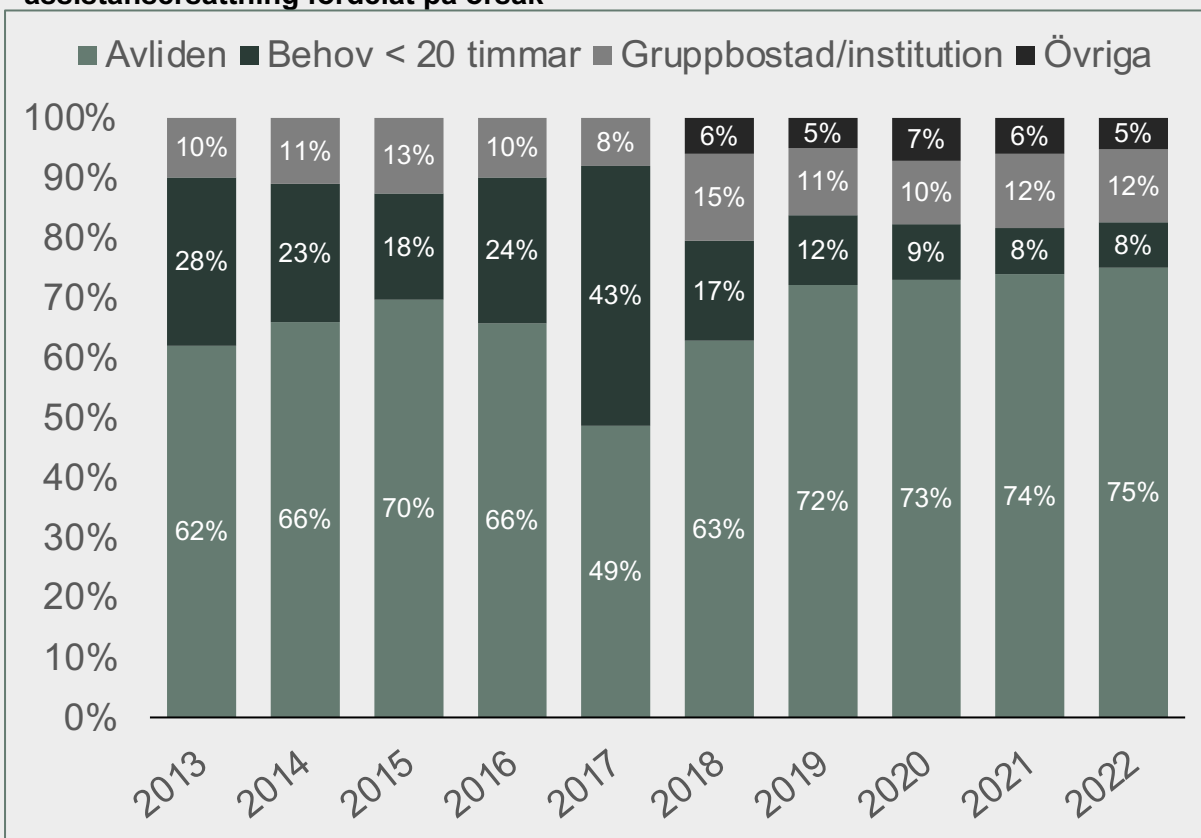
Antal avslutade ersättningar inom den statliga assistansersättning fördelat på orsak

Det genomsnittliga antalet personer vars statliga assistansersättning har avslutats under perioden 2013-2022 har legat runt 800. År 2017 sticker dock ut då ersättningen för nästan 1 200 personer avslutades. Orsaken var då att drygt 500 personer ansågs ha behov som understeg 20 timmar.

Källa: Försäkringskassan

Procentuell fördelning av antalet avslutade ersättningar inom den statliga assistansersättning fördelat på orsak

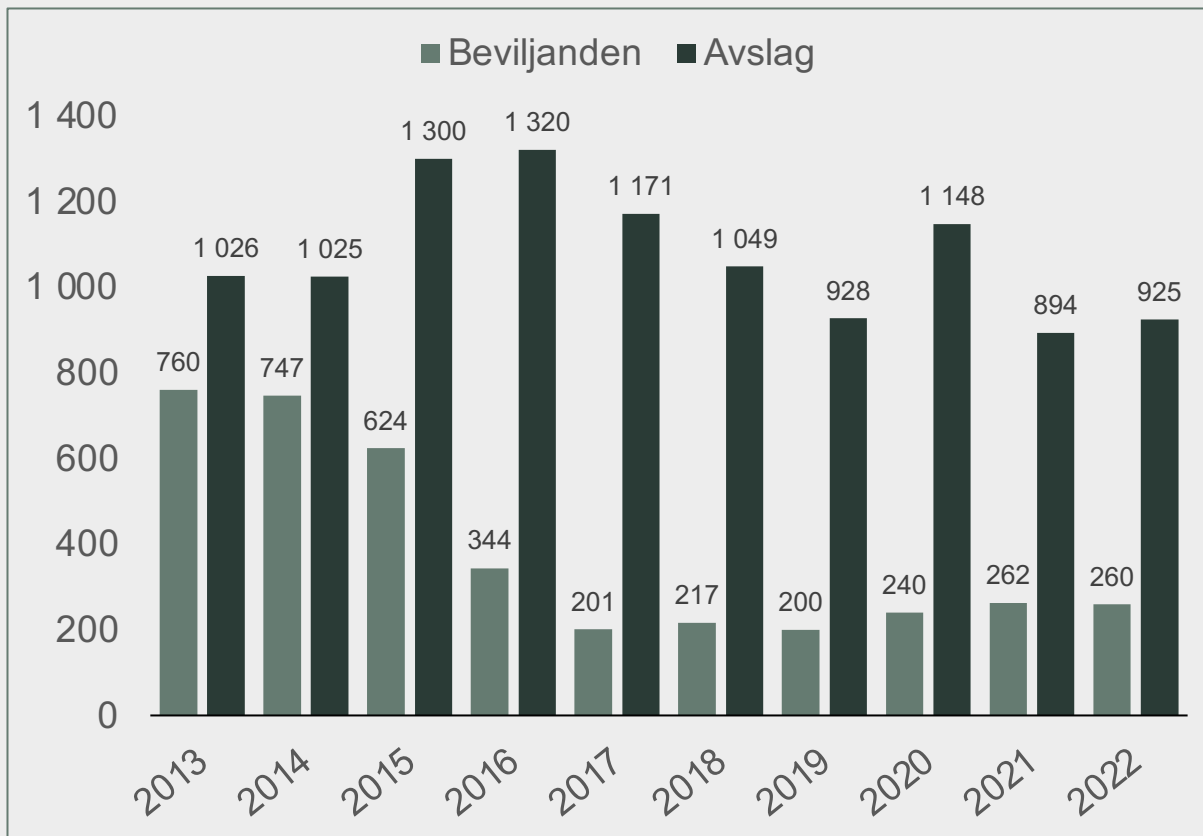

Andelen vars statliga assistansersättning har avslutats till följd av att personen har avlidit har ökat successivt under perioden 2013-2022, från 62 procent till 75 procent. Samtidigt har andelen som anses ha behov under 20 timmar minskat kraftigt efter 2017.

Källa: Försäkringskassan

Antal beviljanden och avslag vid förstagångsbeslut

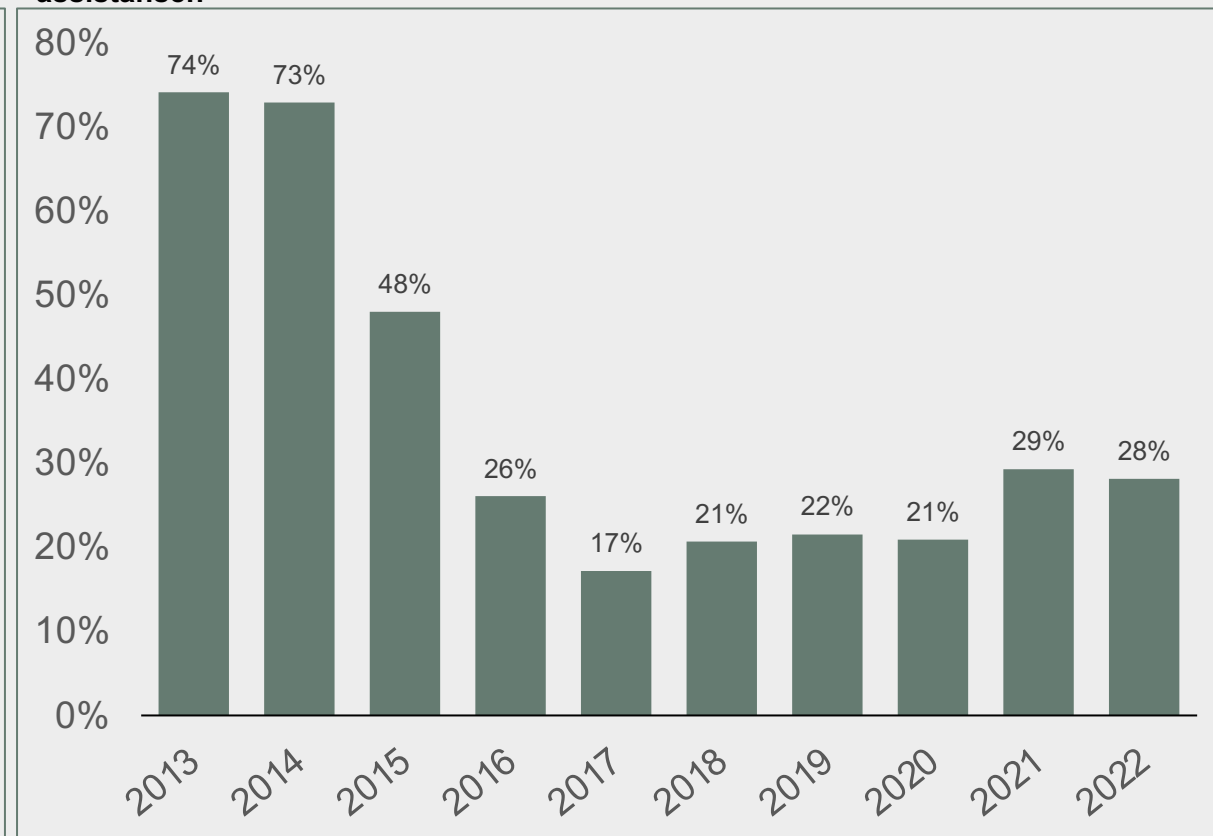
Antal beviljanden och avslag vid förstagångsbeslut inom den statliga assistansen

Antalet personer som fått ett beviljande vid förstagångsbeslut av statlig assistansersättning har minskat kraftigt under perioden 2013-2022. År 2013 fick 760 personer ett beviljande jämfört med 260 år 2022. Antalet avslag har legat mer jämt och på en klart högre nivå under perioden.

Källa: Försäkringskassan

Beviljanden i procent av avslag vid förstagångsbeslut inom den statliga assistansen

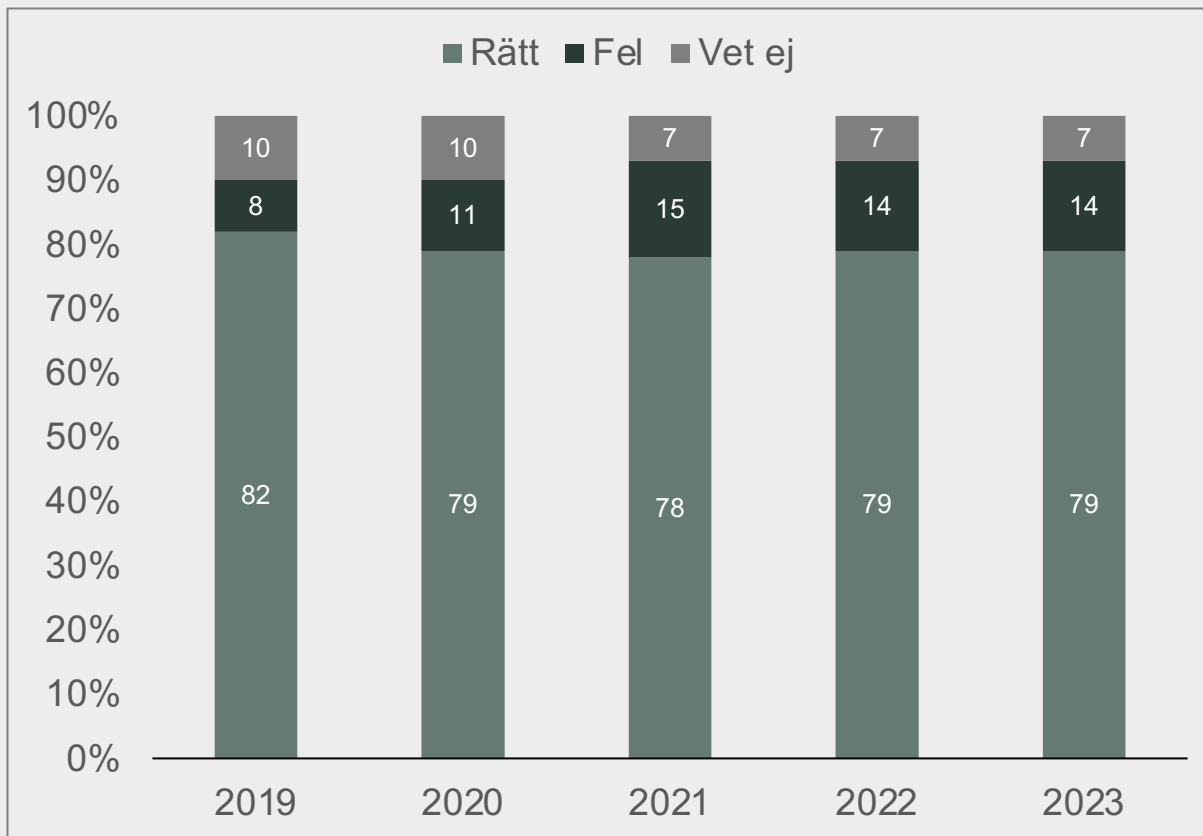

Antalet beviljande i relation till avslag vid förstagångsbeslut inom den statliga assistansen har förändrats mycket under perioden 2013-2022, från 74 procent till knappt 30 procent. "Nålsögat" för att beviljas statlig assistansersättning verkar ha minskat dramatiskt.

Källa: Försäkringskassan

Andel av befolkningen som anser att det är rätt att man får välja assistansutförare

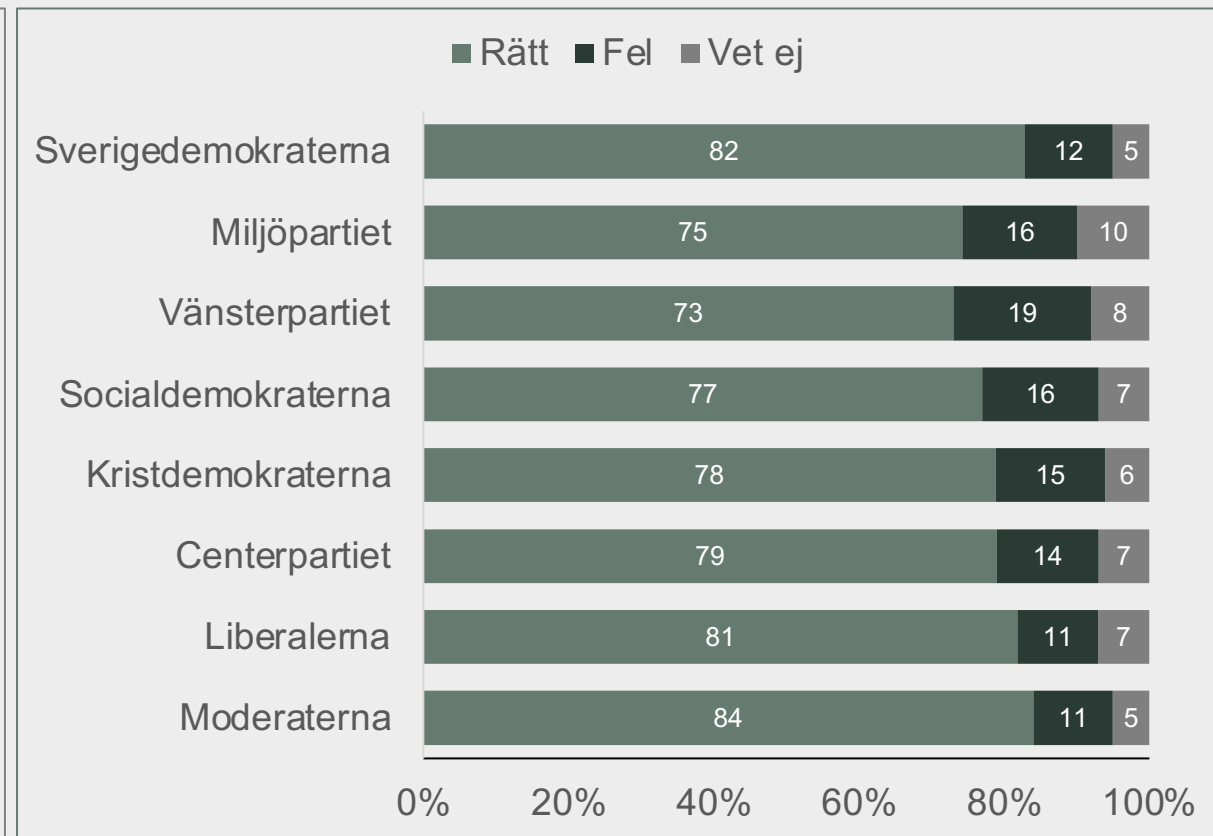
Anser du att det är rätt eller fel att man själv kan välja assistansutförare?

Stödet för rätten för brukaren att själv få välja vem som ska utföra den personliga assistansen är mycket stark hos det svenska folket. 8 av 10 svenska tycker att brukarna ska ha den rätten. Den lilla minskning av andelen som skett de senaste åren ligger inom den statistiska felmarginalen.

Källa: Svenskt Näringsliv

Anser du att det är rätt eller fel att man själv kan välja assistansutförare (2022)?

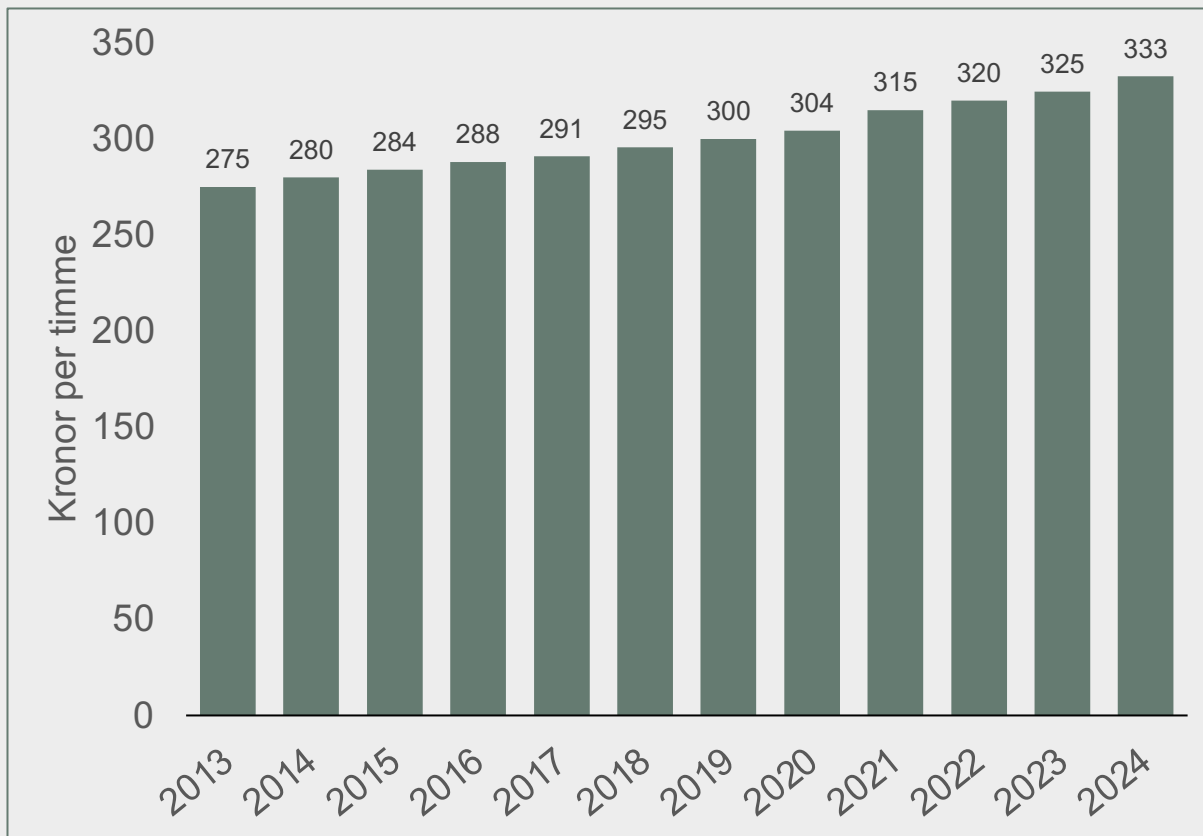
Stödet för rätten för brukaren att själv ska få välja vem som ska utföra den personliga assistansen är stark i befolkningen oavsett vilken politiskt parti man röstar på. Stöder är högst bland de som röstar på Moderaterna och lägst bland de som röstar på Vänsterpartiet.

Källa: Svenskt Näringsliv

4. Ersättning, kostnader och resursanvändning 2013-2022

Utvecklingen av den statliga assistansersättningen per timme

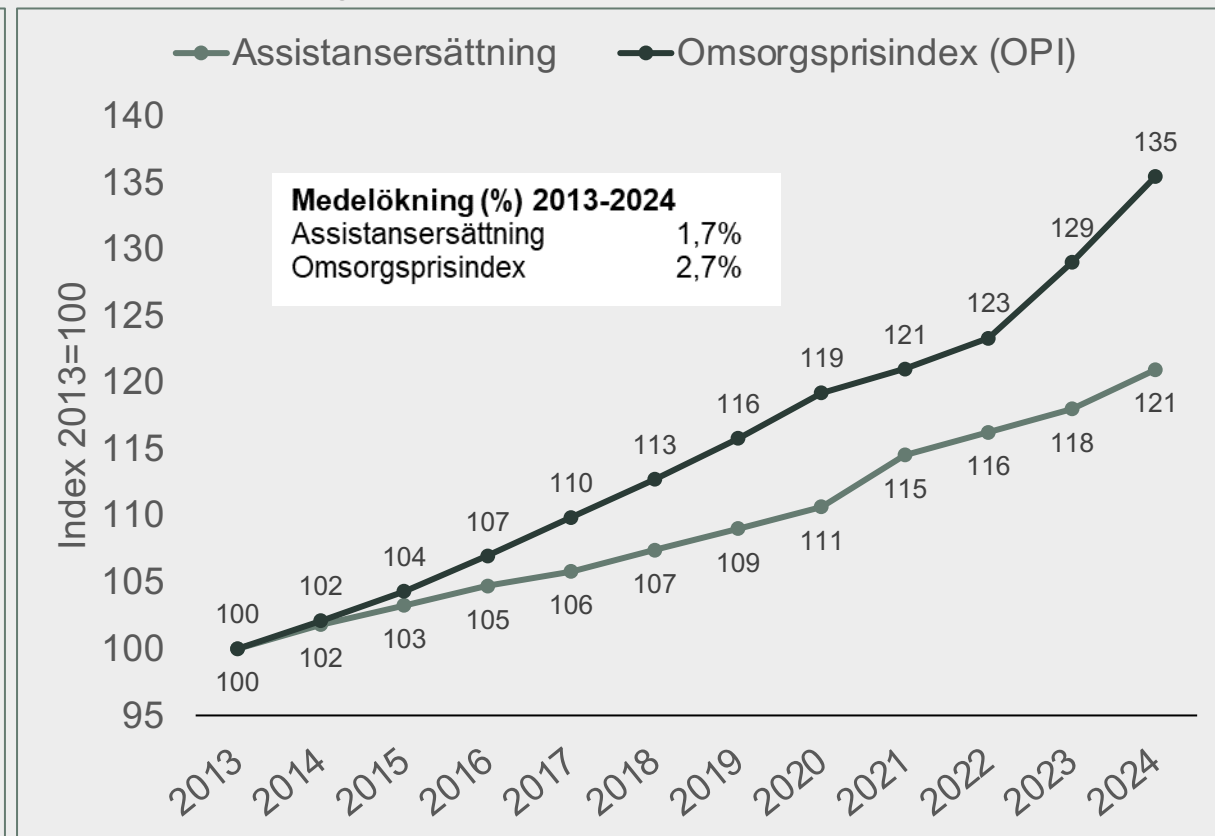
Utvecklingen av de statliga assistansersättningen i kronor per timme

Assistansersättningen per timme (grundersättningen) kommer att ha ökat från 275 kronor i timmen år 2013 till att år 2024 uppgå till 333 kronor. Det motsvarar en total ökning med 21 procent under perioden eller 1,7 procent per år.

Källa: Försäkringskassan

Jämförelse av den procentuella utvecklingen av den statliga assistansersättningen per timme och Omsorgsprisindex

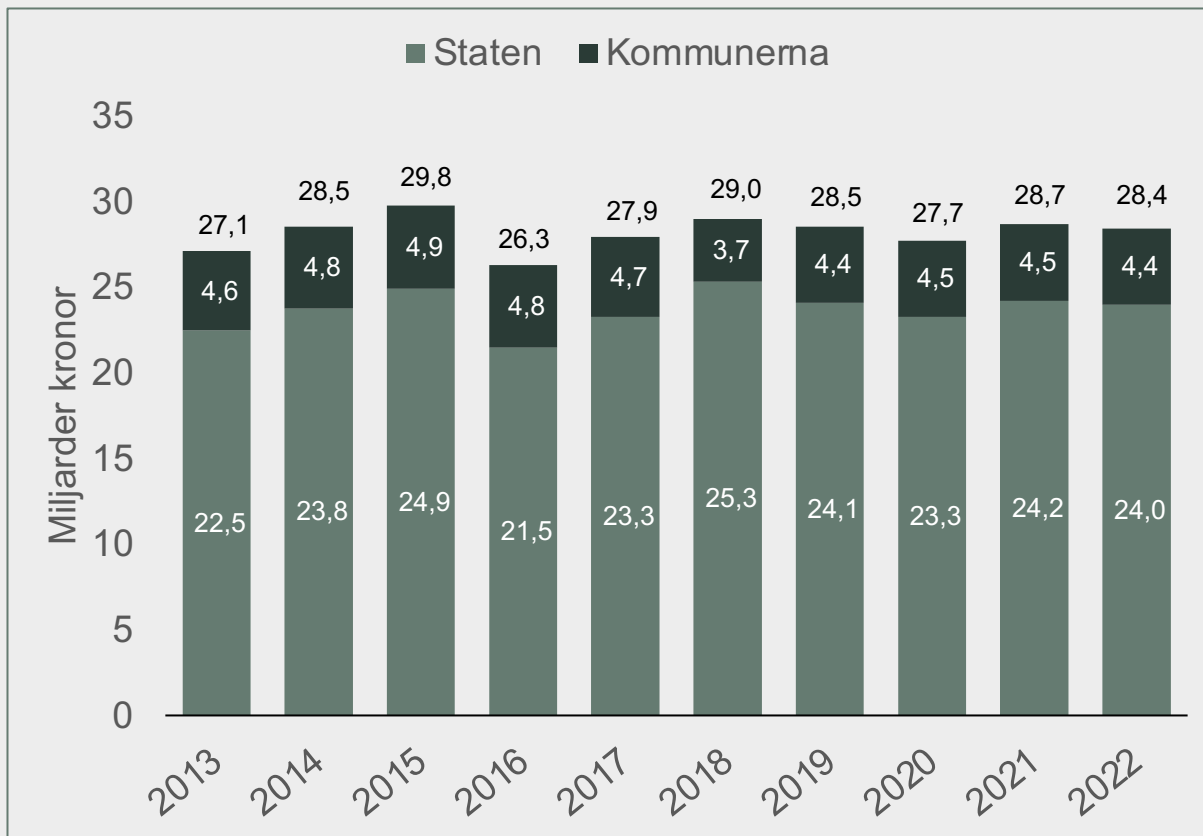

Ökningen av den statliga assistansersättningen per timme har ökat betydligt långsammare än det index, OPI, som är tänkt att användas brett för att räkna upp ersättningar inom den offentligt finansierade omsorgen. OPI kommer att ha ökat med i genomsnitt 2,7 procent perioden 2013-2024 jämfört med 1,7 procent för assistansersättningen.

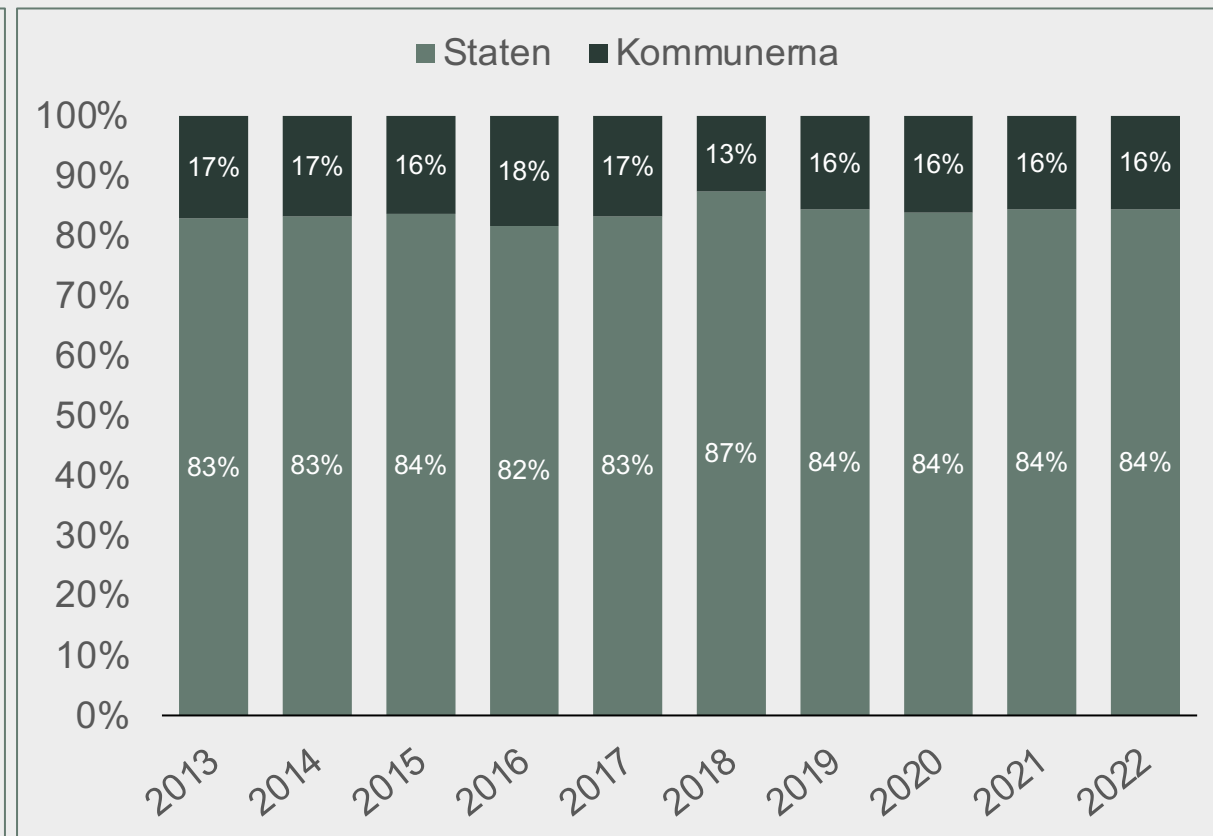
Källa: Försäkringskassan & SKR

Summan och andel av kostnaderna för den personliga assistansersättningen fördelat mellan staten och kommunerna

Kostnaderna för den statliga assistansersättningen i kronor fördelat på staten och kommunerna

Kostnaderna för den statliga assistansersättningen procentuell fördelat mellan staten och kommunerna

Den totala kostnaden för den statliga assistansersättningen har varit i stort sett konstant mellan 2014 och 2022. Förklaringen är att trots att ersättningen per timme ökat med 23 procent under den perioden har det totala antalet timmar minskat med 9 miljoner.

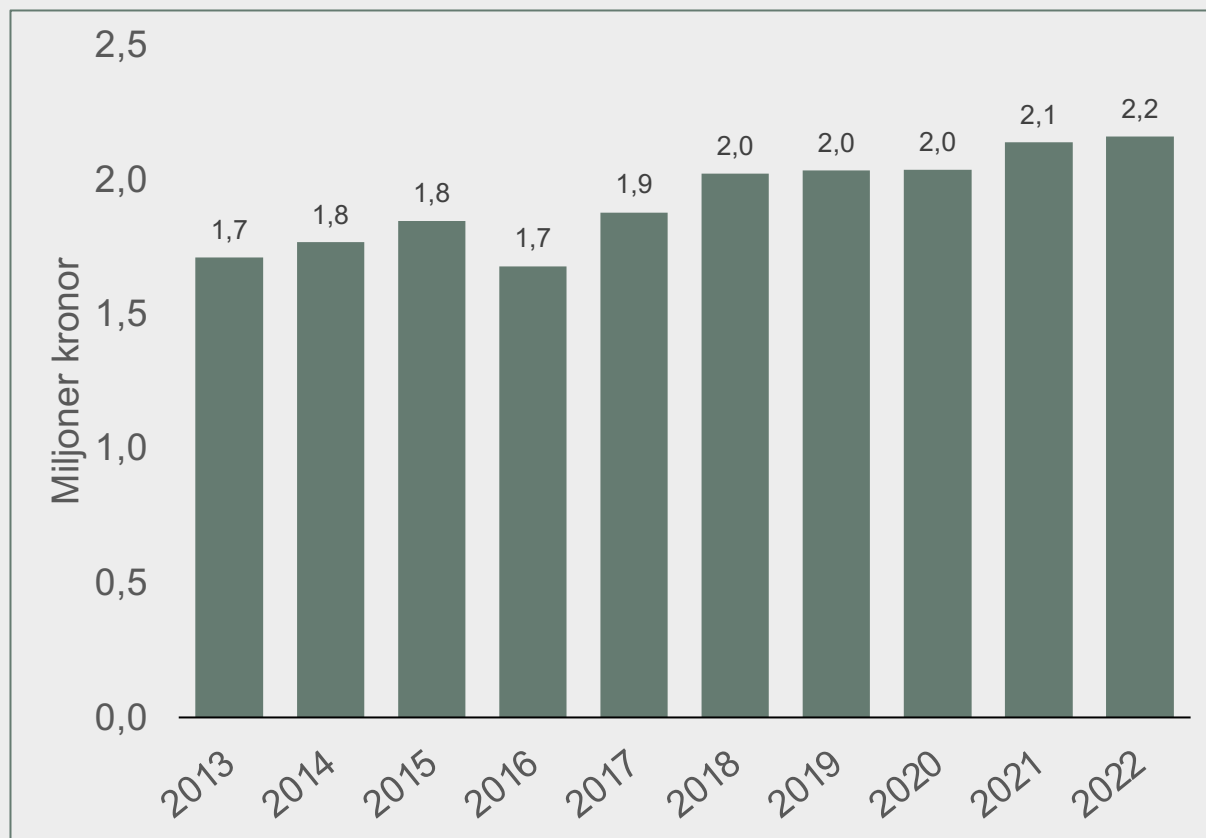
Källa: Regeringen & SCB

Statens andel av den totala kostnaden för assistansersättningen har ökat något under perioden 2013-2022. Orsaken är att det genomsnittliga antalet assistanstimmar per brukare har ökat och kommunerna ansvarar endast för de 20 första timmarna.

Källa: Regeringen & SCB

Den genomsnittliga kostnaden och antalet helårsanställda per brukare

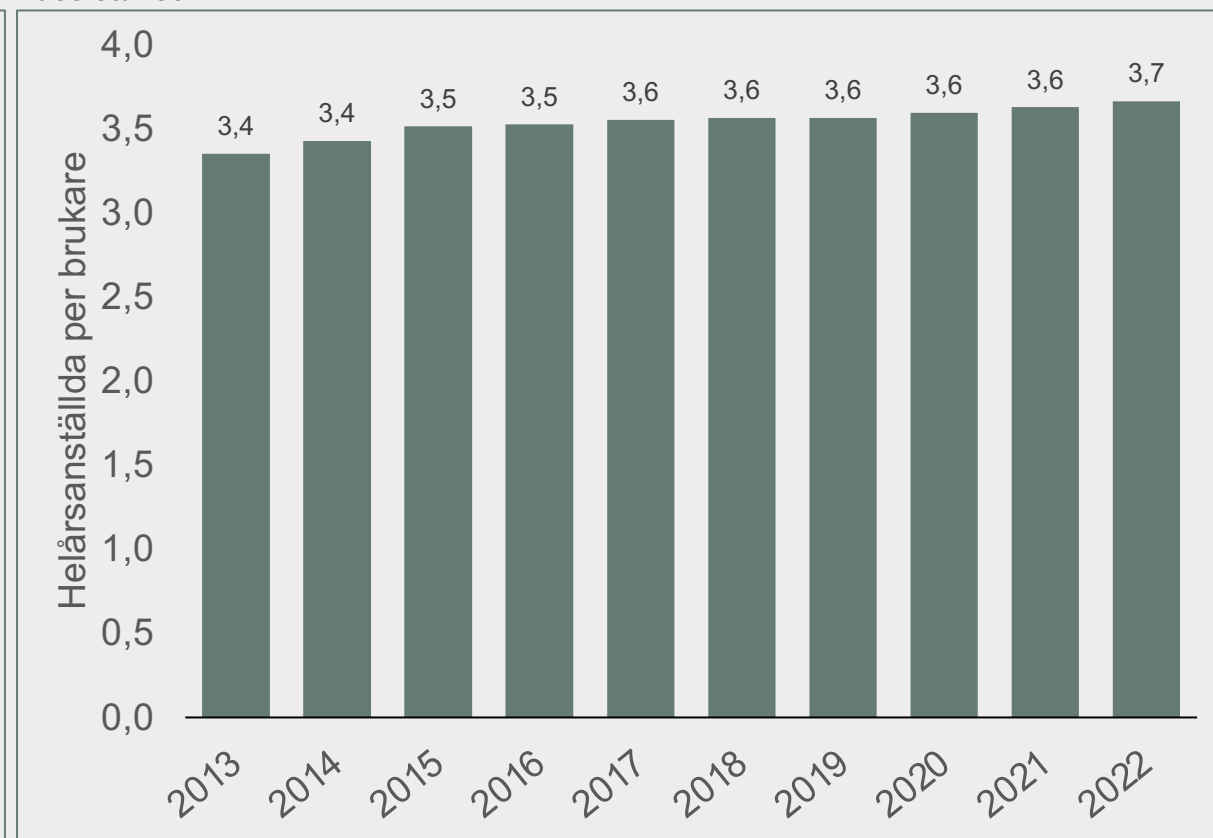
Den genomsnittliga kostnaden per brukare i den statliga assistansen

Den genomsnittliga kostnaden per brukare med statliga assistansersättning har ökat med en halv miljon kronor, motsvarande 26 procent, under perioden 2013-2022. Ökningen är en konsekvens av i genomsnitt fler assistanstimmar i kombination med högre ersättning per assistanstimme.

Källa: Försäkringskassan, Regeringen & SCB

Det genomsnittliga antalet helårsanställda assistenter per brukare i den statliga assistansen

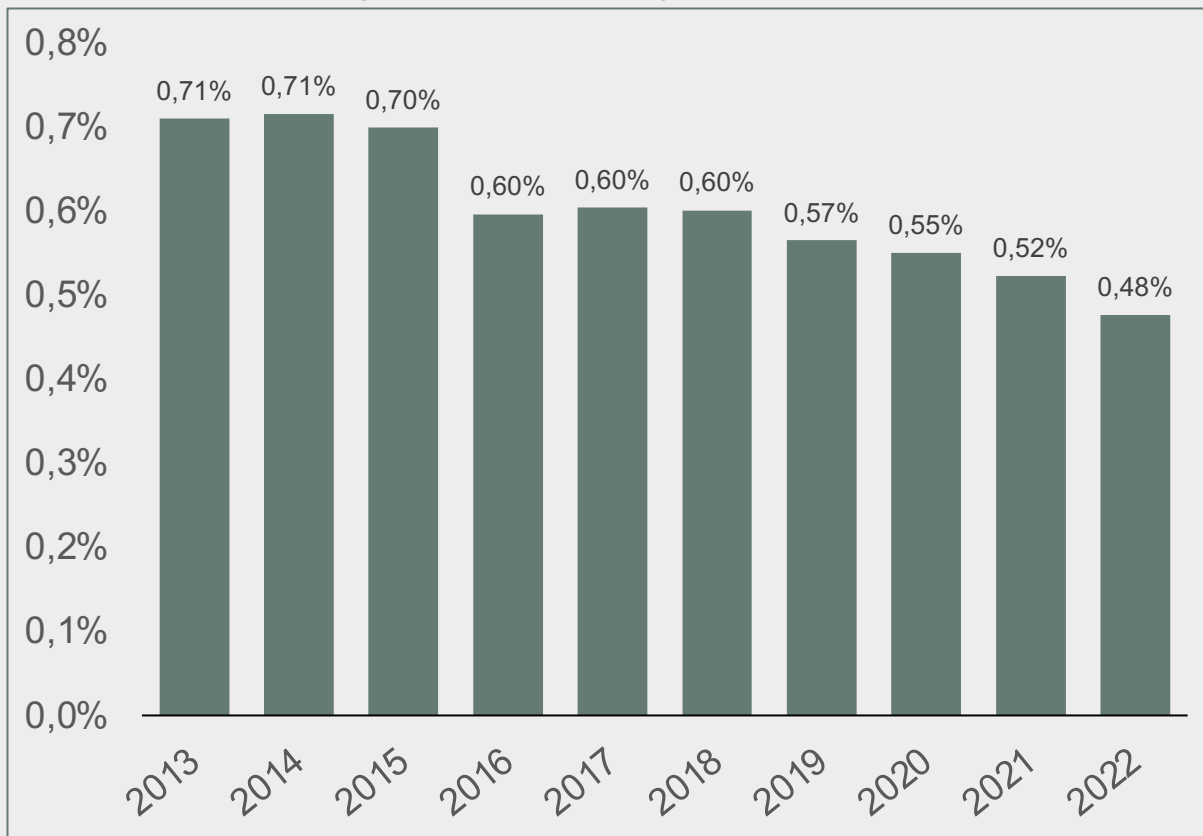

Antalet helårsanställda per genomsnittlig brukare med statlig assistansersättning har ökat med 9 procent under perioden 2013-2022. Det är en konsekvens av att det genomsnittliga antalet assistanstimmar har ökat med 9 procent.

Källa: Försäkringskassan

Kostnaden för den statliga assistansen i relation till BNP och utgifterna i statsbudgeten

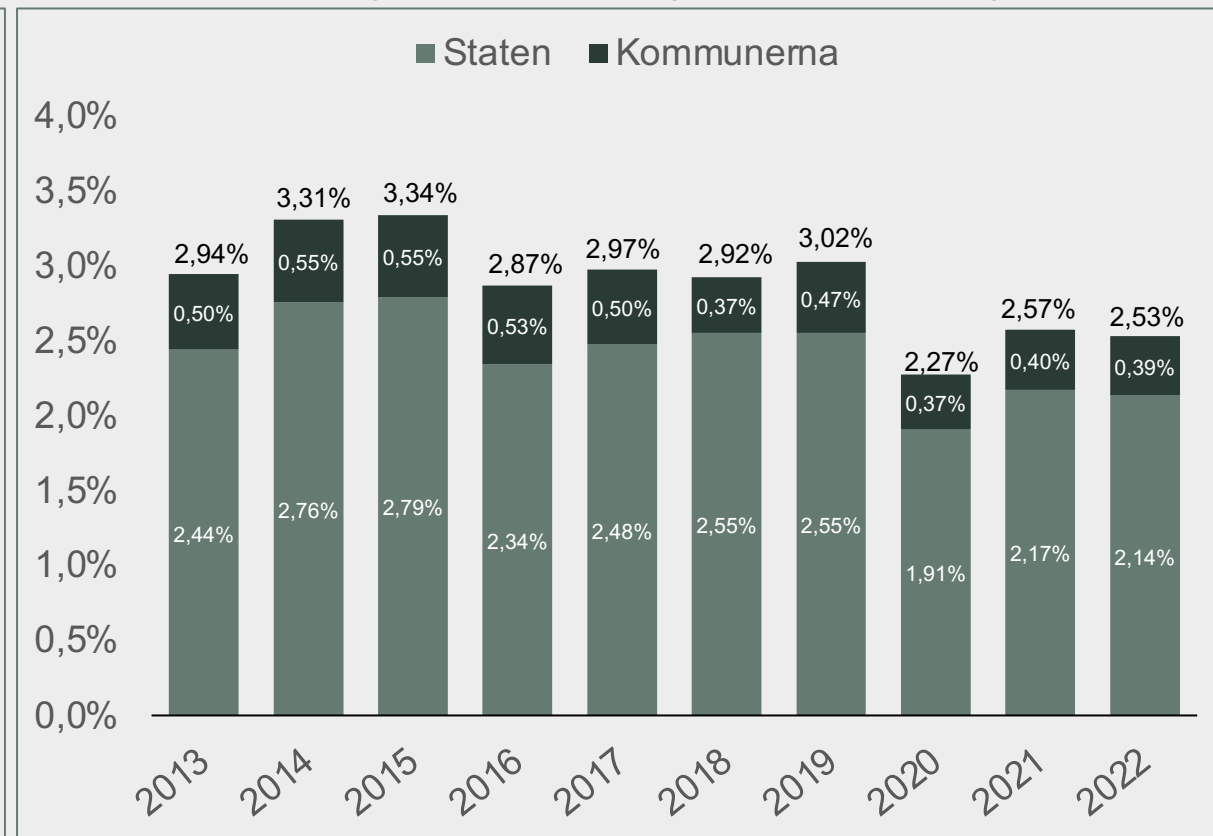
Kostnader för den statliga assistansersättning i relation till BNP

Kostnaderna för den statliga assistansersättningen har minskat i relation till värdet av den totala produktionen av varor och tjänster i den svenska ekonomin, BNP. Den har minskat från 0,71 procent år 2013 till 0,48 procent år 2022.

Källa: Regeringen & SCB

Kostnader för den statliga assistansersättning i relation till statsbudgeten

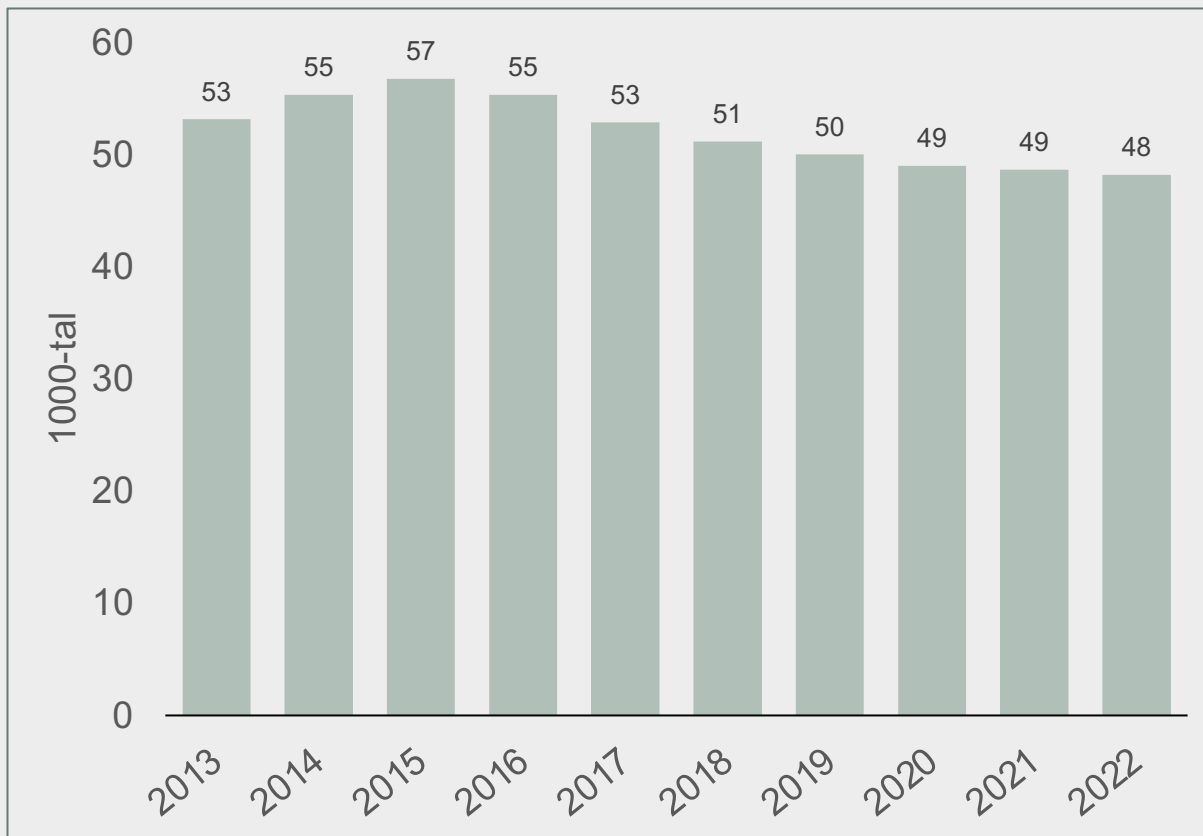
Kostnaden för den statliga assistansersättningen i relation till utgifterna i den svenska statsbudgeten har också minskat under perioden 2013-2022. Den är en minskning från som högst 3,34 procent år 2015 till 2,53 procent år 2022.

Källa: Regeringen & SCB

5. Sysselsättning och löneläge 2013-2022

Antal helårsanställda assistenter

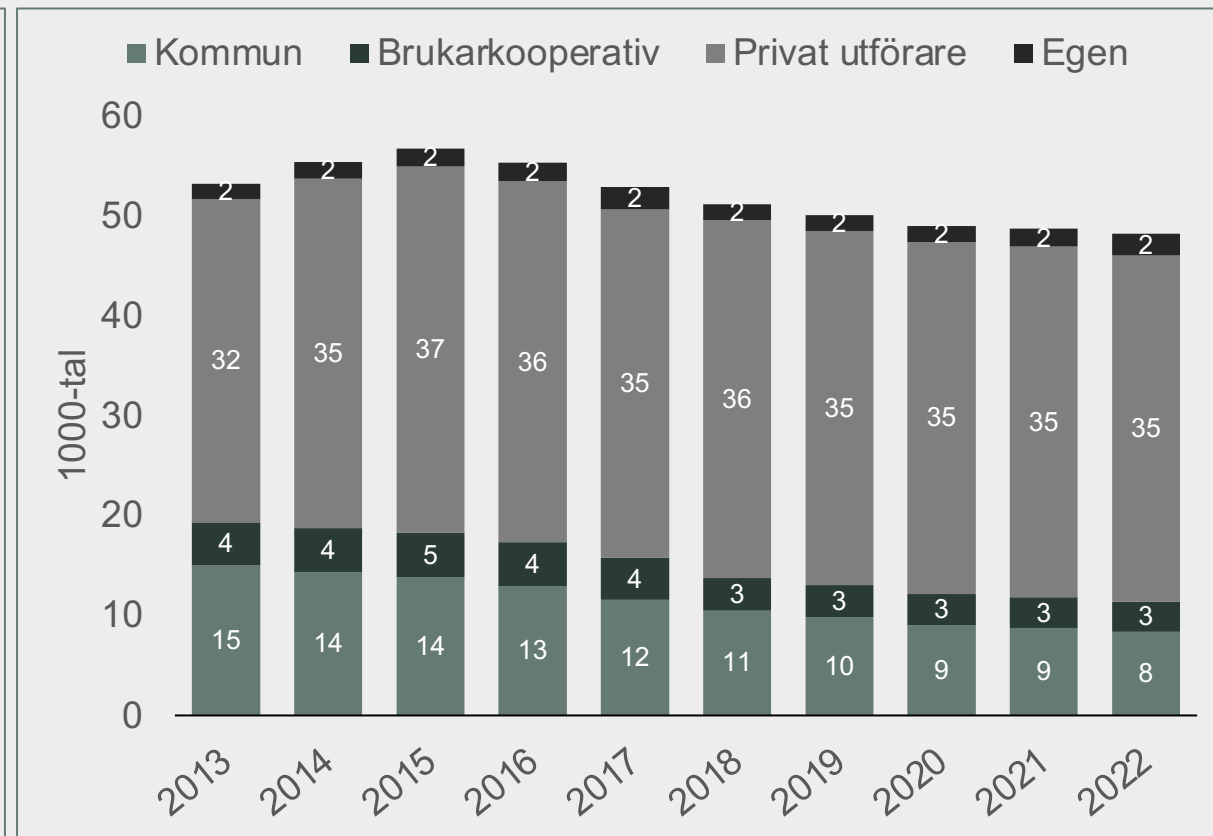
Antal helårsanställda assistenter inom den statliga assistansen

Antalet helårsanställda assistenter inom den statliga assistansen uppgår till nästan 50 000 år 2022. I och med det minskade totala antalet timmar med 16 miljoner inom den statliga assistansersättningen sedan 2016 har antalet helårsanställda minskat med 9 000.

Källa: Försäkringskassan

Antal helårsanställda assistenter inom den statliga assistansen fördela på olika utförarkategorier

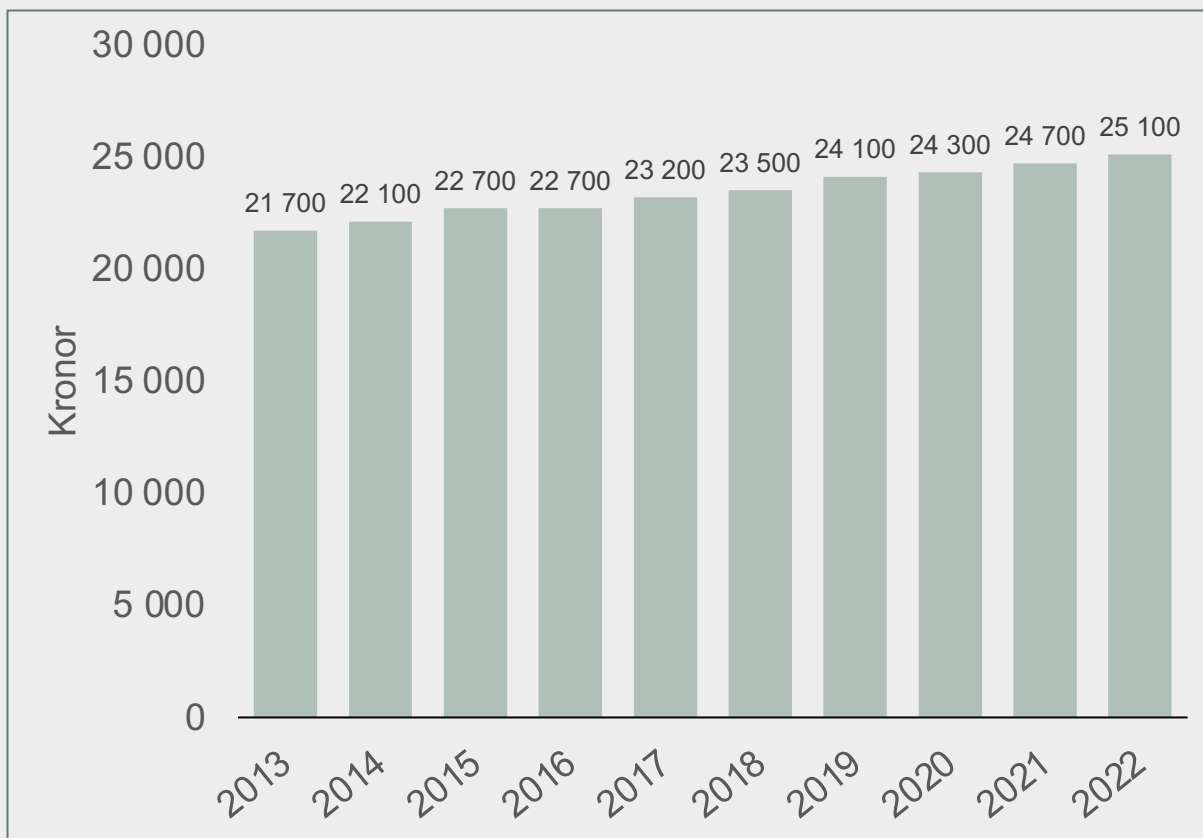

Av de 48 000 helårsanställda assistenterna så är 35 000 motsvarande 72 procent, anställda av privata utförare. Även om antalet minskat något sedan 2015 har andelen ökat, från 65 procent år 2015 till 72 procent 2022.

Källa: Försäkringskassan

Grundlön och löneutveckling personliga assistenter

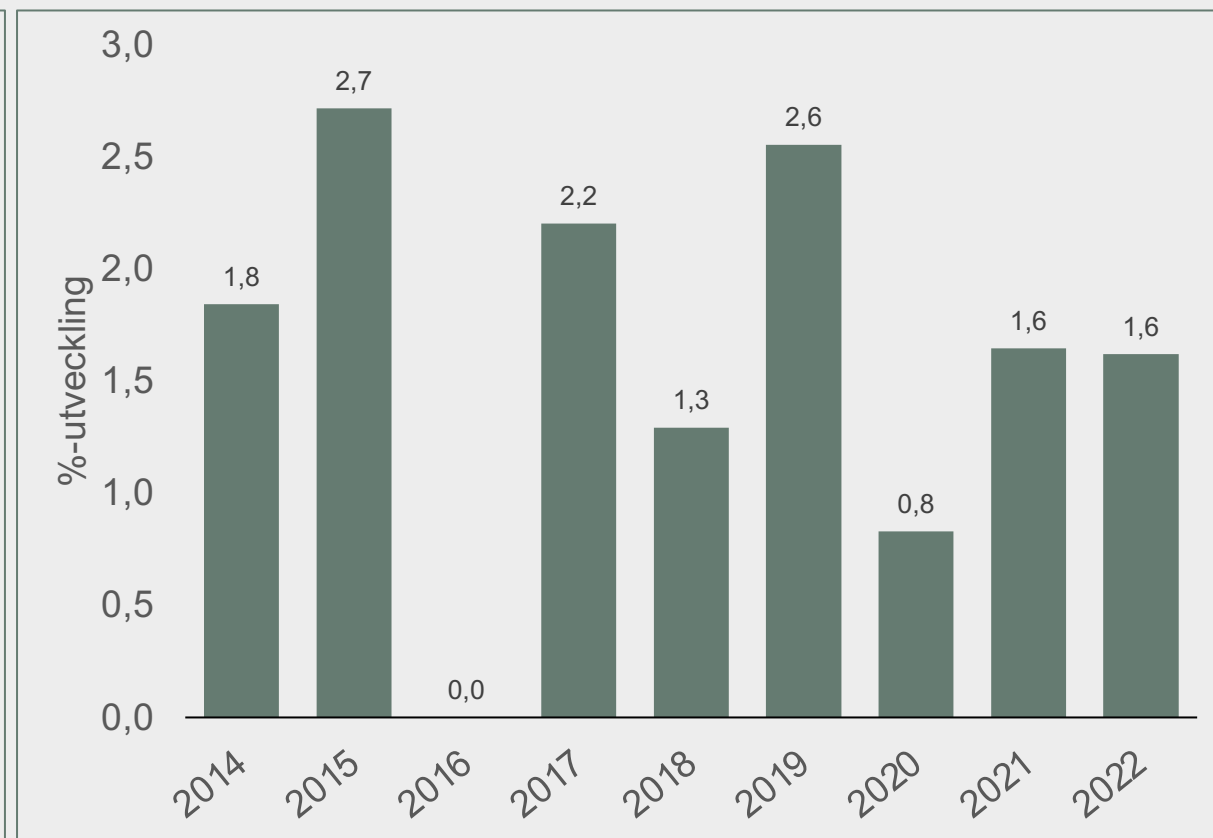
Grundlön (heltid) personliga assistenter (SSYK 5343)

Den genomsnittliga grundlönen (heltid) för personliga assistenter uppgick till drygt 25 000 kronor år 2022. Till grundlönen ska sedan läggas rörliga lönetillägg samt förmåner för att få fram den faktiska månadslönen. Den uppgick till drygt 29 000 år 2022.

Källa: SCB

Procentuell löneutveckling personliga assistenter (SSYK 5343)

Den genomsnittliga löneutvecklingen per år för de personliga assistenternas grundlön uppgick till 1,6 procent under perioden 2013-2022.

Källa: SCB

6. Lagstiftning personlig assistans

Lagstiftning inom LSS

- LSS lagen, lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Utöver personlig assistans handlar den även om totalt nio olika insatser inom LSS.
- Förordning (1993:1090) om stöd och service till vissa funktionshindrade.